

Gode råd

Kommunal planstrategi
og rullerende kommune-
planlegging i Nordland

Innhold

10 gode råd for god kommuneplanlegging.....	3
1. God og rullerende kommuneplanlegging.....	4
2. Kommuneplanlegging tilpasset utfordringene i Nordland.....	6
3. Det kommunale plansystemet.....	8
4. Kommunal planstrategi.....	10
5. Kommuneplanens samfunnsdel	15
6. Fra samfunnsdel til handlingsdel med økonomiplan	16
7. Kommuneplanprosessen.....	18
8. Kommuneplanens arealdel	20
9. Nasjonale forventninger	23
Sentrale begreper	24

10 råd for god kommuneplanlegging

- 1** Kommuneplanleggingen må inngå i et rullerende plansystem som må være kjent og forankret både politisk og administrativt i kommunen. Planleggingen må ikke bli for komplisert og tilpasses behovet i kommunen.
- 2** Kommunal planstrategi er et verktøy for det nye kommunestyret for å vurdere kommunens utfordringer og planbehov i valgperioden. I planstrategien skal kommunestyret bestemme om kommuneplanen med samfunnsdel og arealdel skal revideres eller videreføres uten endringer. Planstrategien skal være vedtatt innen ett år etter at kommunestyret er konstituert.
- 3** Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens viktigste overordnede plan. Samfunnsdelen må gi en klar retning og ha tydelige satsingsområder. Bestemmer kommunestyret at samfunnsdelen skal revideres, bør revisjonen være gjennomført i løpet av de første halvannet år av kommunestyreperioden.
- 4** Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplanen etter kommuneloven bør slås sammen. Det er viktig at de strategiske valgene og satsingsområdene i samfunnsdelen synliggjøres i dette dokumentet. Det må være mulig å se hvordan prioriteringer i samfunnsdelen er fulgt opp når en leser handlingsdel med økonomiplan.
- 5** Det skal ikke være konkrete tiltak i samfunnsdelen. Tiltak utvikles i hovedsak gjennom tema- og fagplaner.
- 6** Tiltak må kostnadsberegnes for videre innarbeiding i handlingsdel med økonomiplan. Planer med tiltak som har økonomiske konsekvenser kan ikke gjennomføres før de er gitt prioritet her.
- 7** Kommunen bør kritisk vurdere hvilke tema- og fagplaner det er behov for, og hvilke som trenger politisk behandling.
- 8** Kommuneplanens arealdel skal fastlegge hovedtrekkene i kommunens arealbruk. Arealdelen bør bygge på føringer kommunestyret har lagt i samfunnsdelen.
- 9** Gode rutiner for rapportering og evaluering er viktig for en effektiv kommuneplanlegging.
- 10** Kommunestyret er ansvarlig for kommunens overordnede planlegging og kommunens økonomi. Kommunens administrasjonssjef må samordne og vise koblingen mellom samfunnsdel og handlingsdel med økonomiplan.

1. God kommuneplanlegging

Kommuneplanen er kommunenes viktigste verktøy for å legge til rette for ønsket samfunnsutvikling, arealforvaltning og tjenesteproduksjon.

I den nye plan- og bygningsloven har kommuneplanleggingen blitt tydeligere med større vekt på god kobling mellom kommuneplan og økonomiplan. Planleggingen skal bli bedre, enklere og mer tilpasset de ulike kommunenes behov.

Kommuneplanleggingen må være aktuell og tilpasset samfunnsutfordringene kommunen står over for. Mange forhold kan endre seg raskt, som for eksempel kommunens økonomi, situasjonen for næringslivet, befolkningens behov for tjenester og kommunens arealutfordringer. Det sier seg selv at disse utfordringene ikke kan møtes med en kommuneplan som bare revideres en sjelden gang.

Enkel og rullerende

Rullerende kommuneplanlegging er en viktig del av demokratiet. Det nye kommunestyret må få anledning til å gå gjennom gjeldende kommuneplan og vurdere om det er behov for revisjon av planen. Vurderingene skal gjøres i lys av de utfordringene kommunen har og den politikken det nye kommunestyret ønsker å føre. Denne fireårige gjennomgangen av kommuneplanen er nettopp intensjonen med den kommunale planstrategien i ny plan- og bygningslov.

Har kommunestyret bestemt at kommuneplanen skal revideres må planprosessen

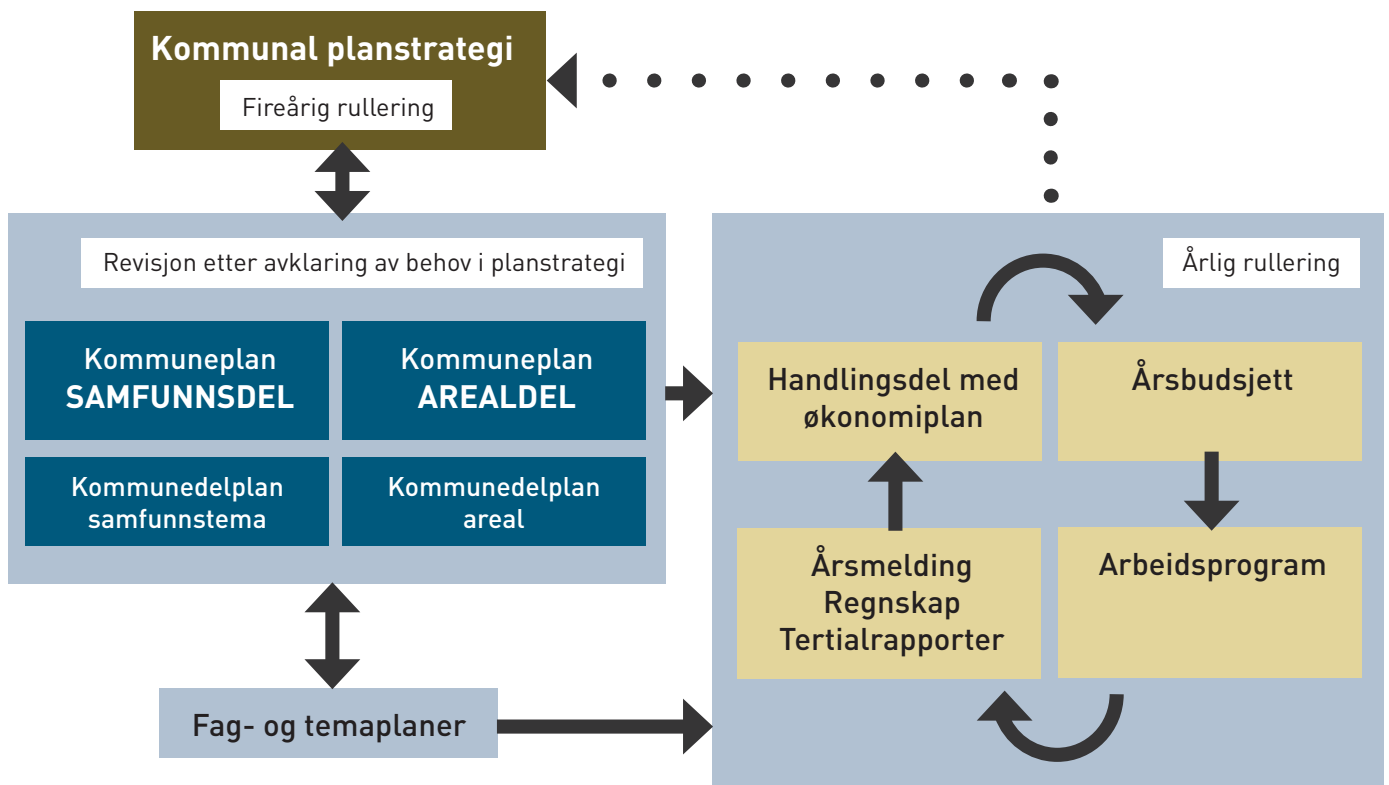
ikke ta for lang tid. Dette gjelder spesielt samfunnsdelen. For å få dette til må planarbeidet ikke gjøres for komplisert eller omfattende, men tilpasses kommunens behov.

Kommuneplanleggingen er ikke en "tvangstrøye" som hindrer kommunestyret i å gjøre andre valg når nye behov eller initiativ tilsier det. Tvert imot, et godt rullerende plan-system kan sette kommunen bedre i stand til å gjennomføre endring eller handle raskt dersom behovet tilsier det.

§ 11-1 Kommuneplan

- Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.
- Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen.
- Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn. Det kan utarbeides kommunedelplan for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder.
- Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges.

“Årshjulet” og “fireårshjulet”

I et rullerende kommunalt plansystem vil det løpe to «planhjul» – årshjulet og fireårshjulet.

Hvert fjerde år tar kommunestyret stilling til om kommuneplanen skal revideres. Denne rulleringen av kommuneplanen

kalles ofte fireårshjulet. Den kommunale planstrategien utgjør derved navet i det fireårige planhjulet.

I tillegg løper “årshjulet” med årlig rullering av handlingsdel med økonomiplan, årsbudsjett og årsmelding/regnskap.

Skjematisk framstilling av “fireårshjulet” og “årshjulet” i det kommunale plan-systemet. Kilde: T-1494

Kort sagt!

- ✓ Kommuneplanleggingen må være rullerende, og være en del av et plansystem som er forankret i kommunens organisasjon.
- ✓ I den kommunale planstrategien vedtar kommunestyret om kommuneplanen med samfunnsdel og arealdel skal revideres helt eller delvis, eller videreføres som den er.
- ✓ Kommuneplanens samfunnsdel bør være revidert i løpet av første halvannet året av kommune-styreperioden dersom det nye kommunestyret mener den bør revideres. Planen bør være kort med tydelige satsingsområder.

2. Kommuneplanlegging tilpasset utfordringene i Nordland

Kommuneplanleggingen må tilpasses kommunens utfordringer. Selv om kommuneplanen med samfunnsdel og arealdel skal ha et langsiktig perspektiv, må den være aktuell i forhold til kommunens utfordringer slik de oppleves i dag.

Mange kommuner i Nordland opplever endringer i befolkningssammensetningen med flere eldre og befolkningsnedgang. Samtidig har noen kommuner vekstutfordringer. Mulighetene for å styrke befolkningsutviklingen og tilrettelegge for

næringsutvikling, er viktige utfordringer i alle nordlandskommunene. Også kommunenes evne til å levere tjenester med god kvalitet til innbyggerne og boligpolitikk er framhevet som utfordrende.

Noen samfunnsutfordringer berører ikke en kommune alene, men har regionale perspektiv. Samferdsel, kystsoneforvaltning, felles bo- og arbeidsmarkedsregioner, næringsutvikling og omdømmebygging er eksempler på dette.

Interkommunalt samarbeid

Mange planutfordringer på plansiden går på tvers av kommunegrensene. Felles plan-samarbeid kan i slike tilfeller gi et bedre resultat enn om kommunene planlegger hver for seg. Et moment i denne sammenheng er også at plankompetanse og kapasitet kan være en kritisk faktor i en del kommuner.

Flere kommuner har gått sammen om å utarbeide planstrategier og ellers samarbeid om kommuneplanlegging. Tematisk samarbeides det om kystsonoplanlegging

og planlegging for sjørelaterte næringer, vannforvaltning, samfunnssikkerhet, og klima- og energiplanlegging.

En modell for mer varig samarbeid om planlegging kan for eksempel være vertskommunesamarbeid.

Plan- og bygningsloven har bestemmelser om interkommunalt samarbeid i kapittel 9. Det er opp til kommunene selv å avgjøre om disse bestemmelsene skal brukes når det samarbeides om planoppgaver.

Regionalt planforum

- Planforum skal være en møteplass for å klarlegge statlige, regionale og kommunale interesser i arbeidet med regionale og kommunale planer.
- Interessene skal søkes samordnet, jf. Plan- og bygningsloven § 5-3.
- Kommunene oppfordres til å ta kontakt med fylkeskommunen i god tid, for å avtale tid i regionalt planforum.
- På www.nfk.no/planforum ligger møteplan, invitasjon og saks-liste.

Forholdet mellom lokal og regional planlegging

Samtidig som kommunene utarbeider sin planstrategi, skal fylkeskommunen utarbeide regional planstrategi. Dette er ikke en plan, men en strategi for hvilke regionale planer fylkeskommunen skal utarbeide i fylkestingsperioden. I og med at disse prosessene løper samtidig, er det viktig å få til en god samordning for å få til en felles forståelse av regionale utfordringer og planbehov i fylket.

For denne valgperioden er dette søkt løst ved en bred prosess knyttet til utarbeidelsen av regional planstrategi inkludert et eget kunnskapsgrunnlag, høringer og samlingene i forbindelse med utarbeidelse av denne veilederen.

Regional planstrategi for Nordland 2012-2016, ble vedtatt av fylkestinget i juni 2012. Denne viser sentrale utfordringer og muligheter knyttet til regional utvikling i Nordland, og gir også en oversikt over nye regionale planer, hvilke planer som er

under utarbeidelse og hvilke som er planlagt iverksatt i innværende planperiode. Fylkestinget har blant annet vedtatt at det skal utarbeides en ny helhetlig fylkesplan for Nordland, og at det i arbeidet med regional utvikling og i videre planlegging særlig skal fokuseres på tre temaer:

- Livskvalitet
- Livskraftige lokalsamfunn og regioner
- Verdiskaping og kompetanse

Til den nye fylkesplanen vil det å bli også bli utarbeidet nye arealpolitiske retningslinjer, som vil bli førende for arealbruk i fylket. Dersom det utarbeides regionale planbestemmelser i forbindelse med fylkesplanen, vil disse være juridisk bindende i en periode på inntil ti år.

Analysen, regionale planer og regional planstrategi finnes tilgjengelig på www.nfk.no.

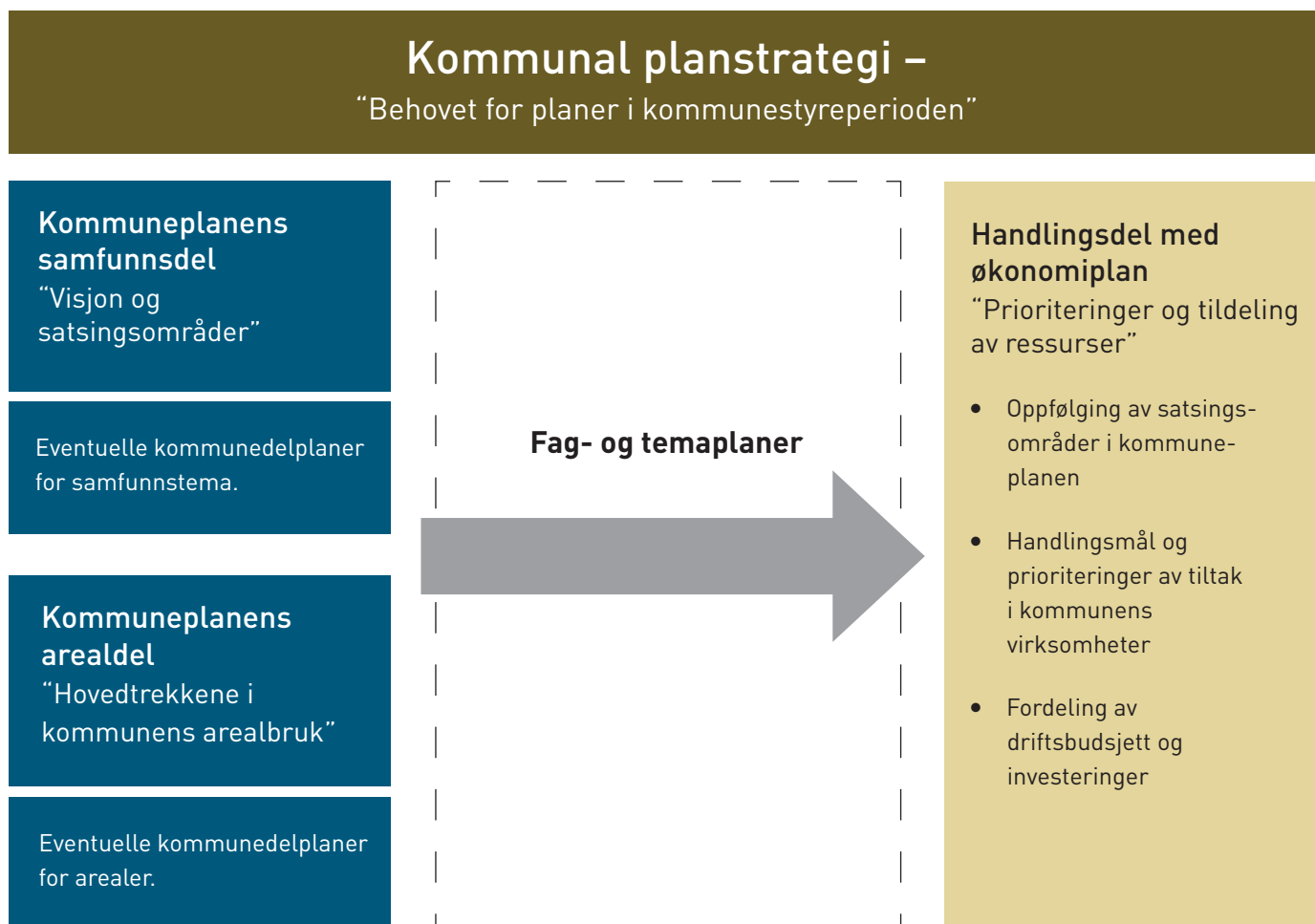
Fylkeskommunen som regional planmyndighet

- Planforum skal være en møteplass for å klarlegge statlige, regionale og kommunale interesser i arbeidet med regionale og kommunale planer.
- Kommunene oppfordres til å ta kontakt med fylkeskommunen i god tid, for å avtale tid i regionalt planforum.
- På www.nfk.no/planforum ligger møteplan, invitasjon og sakslister.
- Interessene skal søkes samordnet, jf. Plan- og bygningsloven § 5-3.

Kort sagt!

- ✓ Mange kommuner har behov for styrket befolkningsutvikling og vekst i næringslivet.
- ✓ Befolkningsnedgang og endringer i befolknings sammensetning med økt antall eldre setter nye krav til den kommunale tjenesteytingen.
- ✓ I enkelte kommuner er det vekstutfordringer og utbyggingspress.
- ✓ Mangel på boliger både for eie og leie er en gjennomgående utfordring i mange kommuner, med et tydelig behov for en aktiv kommunal boligpolitikk.
- ✓ Nordlands sju regioner har flere felles utfordringer og behov som er egnet for interkommunalt samarbeid.
 - Samferdsel
 - Bolig- og tettstedsutvikling i felles bolig og arbeidsmarkedsregioner
 - Næringsutvikling
 - Kystsone og vannforvaltning
 - Samfunnsikkerhet
 - Klima og energi
 - Samarbeid om kommuneplanlegging

3. Det kommunale plansystemet

Kommuneplanen består av samfunnsdel, arealdel og handlingsdel med økonomiplan. Det kan lages kommunedelplaner for samfunnstema og for deler av kommunene arealer. I den kommunale planstrategien tar kommunestyret stilling til om kommuneplanen skal revideres eller ikke, og om det er andre viktige planoppgaver som skal prioriteres i kommunestyreperioden.

For å få et enkelt og godt kommunalt plan-system må det være en sammenheng mellom kommunens ulike planer. Fra samfunnsdelen via fag- og temaplaner til handlingsdel med økonomiplan.

Fag- og temaplaner utgjør et stort plan-volum i kommunene. Med fag- og tema-planer menes for eksempel hovedplan for vann og avløp, skolebruksplan eller rusmiddelpolitisk handlingsplan. Noen av disse planene er lovpålagte, andre velger kommunen å lage selv. Ikke alle trenger politisk behandling.

En kommunedelplan for samfunnstema (også kalt tematisk kommunedelplan) er i praksis en temaplan som behandles etter

reglene i plan- og bygningsloven. Et eksempel er kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser, som er nødvendig for at kommunen kan få statlige tilskuddsmidler.

Kommunedelplanene skal etter § 11-2 i plan- og bygningsloven ha en handlingsdel som skal rulleres årlig. Handlingsdelen i kommunedelplaner bør legges inn i kommunens samlede handlingsdel med økonomiplan. Det er her de reelle økonomiske prioriteringene gjøres.

Arbeidsdelingen i det kommunale plansystemet

Planene i det kommunale plansystemet må ha en god funksjon i forhold til hverandre.

I oversikten nedenfor er det vist hvilken funksjon de ulike planene har.

Kommuneplan	Kommunedelplan	Fag- og temaplaner	Handlingsdel med økonomiplan
“Visjon og satsingsområder” PBL § 11 • Visjon • Satsingsområder • Hovedtrekk arealbruk	“Eventuell utdyping av kommuneplanen” PBL § 11 • Samfunnstema • Areal- for en del av kommunen	“Konkretisering” • Hovedmål og delmål for område/tema • Forslag til tiltak	“Prioriteringer og tildeling av ressurser” PBL § 11 og KL § 44 • Oppfølging av satsingsområder i samfunnsdelen • Sortering og prioritering av tiltak fra fag- og temaplaner og eventuelle kommunedelplaner • Fordeling av driftsbudsjett og investeringer i fireårsperioden

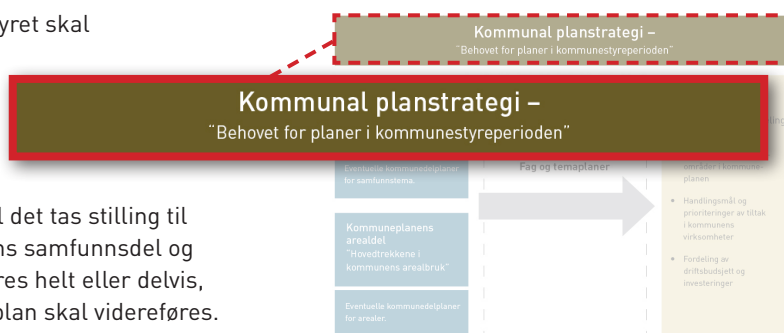
PBL viser til plan- og bygningsloven, og **KL** viser til kommuneloven. I tillegg til planene vist i oversikten lages det virksomhetsplaner som vedtas administrativt og er nært knyttet opp mot årsbudsjettet.

4. Kommunal planstrategi

Det nye kommunestyret skal i løpet av det første året av valgperioden vedta kommunal planstrategi.

I planstrategien skal det tas stilling til om kommuneplanens samfunnsdel og arealdel skal revideres helt eller delvis, eller om gjeldende plan skal videreføres. Vedtaket skal gjøres med bakgrunn i de utfordringene kommunen har som samfunn og organisasjon, og hvilken politikk det nye kommunestyret ønsker å føre.

I tillegg kan kommunen ta opp andre planoppgaver som skal prioriteres i valgperioden. Det er dette dokumentet som er kommunal planstrategi etter § 10-1 i plan- og bygningsloven.

For kommuner som ikke har samfunnsdel, vil det være naturlig at behovet for ny samfunnsdel settes på dagsorden i planstrategien.

Momenter – innhold kommunal planstrategi

- Om kommunal planstrategi og kommunens plansystem
- Overordnede føringer som har betydning for kommunens planbehov
- Utviklingstrekk og kommunens utfordringer
- Erfaringer med gjeldende kommuneplan
- Vurdering av planbehovet i valgperioden
 - Revisjon av kommuneplanen eller ikke
 - Prioritering av andre planoppgaver

Kort sagt!

✓ I planstrategien tar kommunestyret stilling til om kommuneplanen skal revideres hel eller delvis, eller videreføres som den er.

✓ Planstrategien skal vedtas innen ett år etter at kommunestyret er konstituert.

✓ Planstrategien er ikke en plan, men en avklaring av kommunens planbehov med bakgrunn i hvilke planer og utfordringer kommunen har.

✓ Nye mål og strategier for kommunen vedtas i kommuneplanen og ikke i planstrategien.

✓ Kommunen kan også ta stilling til andre planoppgaver som skal prioriteres i valgperioden.

Hvilke overordnede planer har kommunen og hva er erfaringene med dem?

Planstrategiarbeidet er det en god anledning til å sette nye folkevalgte inn i kommunens planverk. Det er også en anledning til å gå gjennom erfaringene med kommunens gjeldende overordnede planer. Hva er erfaringene med den gjeldende samfunnsdelen og arealdelen? Har kommunen andre overordnede planer som ikke fungerer godt i forhold til kommuneplanen, for eksempel strategisk næringsplan? Har kommunen for mange tematiske kommunedelplaner?

Disse vurderingene kan gjøres på enkel måte av administrasjonen, eller som evalueringer som favner erfaringer fra både folkevalgt og administrativt nivå. Uansett vil erfaringene med gjeldende planer gi et viktig grunnlag for å vurdere revisjonsbehovet for kommuneplanen, og hva som bør vektlegges når den skal revideres.

Vurdering av kommunens utfordringer

Det skal foreligge en oversikt over kommunens viktigste utfordringer som grunnlag for vurdering av planbehovet i planstrategien. Noen kommuner velger å gjøre dette som en enkel oversikt i planstrategien. Andre kommuner lager større utfordringsdokument som også brukes i kommuneplanleggingen videre. Her velger kommunen det som passer best.

Det viktigste er at kommunens sentrale utfordringer kommer fram, og at en husker på at dette i første rekke skal danne grunnlag for å diskutere planbehovet i valgperioden.

Aktuelle tema for å beskrive kommunens utfordringer er:

- Befolkningsutvikling og befolknings-sammensetning
- Levekår
- Næringsutvikling og sysselsetting
- Arealutfordringer
- Miljø og klima
- Nye nasjonale eller regionale føringer som kan ha særlig betydning for kommunens vurdering av planbehovene.

Fylkeskommunen og Fylkesmannen kan bidra med underlag til kommunens vurderinger av utfordringer. Kommunesektorens organisasjon (KS) har også egne nettsider der det kan hentes ut nøkkelinformasjon.

Andre viktige planoppgaver kommunen skal prioritere i kommunestyreperioden

I planstrategien kan kommunen også ta stilling til andre viktige planoppgaver som bør prioriteres i kommunestyreperioden. Dette legges inn som en prioritert oversikt i planstrategien.

Endelig tildeling av ressurser til planlegging skjer gjennom den årlige rulleringen av handlingsdel med økonomiplan.

Kort sagt!

✓ I planstrategien eller som underlag til den, skal det være en vurdering av kommunens utfordringer. Denne vurderingen kan gjøres enkel eller mer omfattende alt etter kommunens behov.

✓ Planstrategien skal ikke legges ut til høring og offentlig ettersyn, men gjøres kjent (for eksempel på kommunens nettsider) i 30 dager før kommunestyret vedtar den.

✓ Det skal legges til rette for nødvendig samarbeid med nabokommuner og berørte myndigheter.

✓ Mange kommuner har valgt å gi en oversikt over kommunens samlede planbehov i valgperioden.

<i>Samfunnsdelen</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>
Kommuneplanens samfunnsdel	Revideres			
Handlingsprogram/økonomiplan	Rulleres	Rulleres	Rulleres	Rulleres
Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser	Revideres			
Helse og omsorgsplan	Ny			
Plan for folkehelse	Ny			
Beredskapsplan for helse og omsorg	Revideres			
Oppvekstplan		Ny		
Trafikksikkerhetsplan		Revideres		
Energi- og klimaplan		Revideres		
Smittevernplan			Revideres	
Beredskapsplan	Revideres			
Eiermelding – eierskapspolitikk i Meløy kommune	Revideres			
Boligpolitisk plan	Ny			
Boligsosial plan	Ny			
Informasjonsplan	Revideres			
Skiltplan for kommunale veier	Ny			
Skiltplan for kommunale anlegg og bygninger	Ny			
Hovedplan avløp	Revideres			
Hovedplan vannforsyning			Revideres	
Hovedplan vei				Ny
Arbeidsgiverpolitiske retningslinjer	Ny			
Rus-/alkoholpolitisk handlingsplan		Revideres		
Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse			Revideres	
<i>Arealdelen</i>				
Kommuneplanens arealdel inkl. kommunedelplaner og kystsone	Revideres			
Kommunedelplan for FV17 Storvika-Reppen	Ny			
Reguleringsplan for nytt helse- og omsorgssenter	Ny			
Reguleringsplan for veikryss FV17-Halsosveien	Ny			
Reguleringsplan for veikryss FV17-Mosvoldveien	Ny			

Eksempel på oversikt over planer kommunen skal prioritere i valgperioden.

Planprogrammet for kommuneplanrevisjon og planstrategien kan slås sammen

Om kommunen ønsker det kan planprogrammet for en eventuell kommuneplanrevisjon slås sammen med den kommunale planstrategien. Dette er hjemlet i § 10-1 i plan- og bygningsloven.

Når dokumentene slås sammen må planstrategien følge prosessreglene til planprogrammet med seks ukers høring og offentlig ettersyn. I tillegg må kommunestyret ved behandlingen gjøre to vedtak:

- Vedta planstrategien etter § 10-1.
- Fastsette planprogrammet for kommuneplanrevisjonen etter § 11-13.

Ved å slå dokumentene sammen vil en kunne spare noe tid i planprosessen. På den andre siden kan det bli vanskeligere for innbyggere og andre og forstå hva planstrategien er. Begrepet planstrategi er ikke selvforklarende for hva dette dokumentet omfatter. Slått sammen med planprogrammet må derfor innholdet forklares godt. Da kan det være en bedre løsning å ha to dokumenter og behandle dem parallelt.

5. Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens viktigste overordnede plan. Samfunnsdelen er mer enn et styringsdokument. Den er med å definere og formidle kommunens identitet og hvor en vil. Mange kommuner har derfor lagt vekt på en bred diskusjon om kommunens "visjon" som nedfelles i samfunnsdelen.

Dersom kommunestyret mener samfunnsdelen skal revideres bør det skje i løpet av det første halvannet år etter at kommunestyret er konstituert. Det har ingen hensikt å trekke arbeidet med revisjonen ut over flere år slik at den knapt blir vedtatt før et nytt kommunestyre tiltrer.

Samfunnsdelens viktigste oppgave er å peke ut kommunens satsingsområder de kommende årene. Perspektivet i samfunnsdelen må være langsiktig, men satsingsområder med mål og strategier må være utformet på en måte som gjør at de gir føringer for arbeide i virksomhetene, og for arbeide med handlingsdel med økonomiplan.

Det skal ikke være tiltak i kommuneplanens samfunnsdel. Tiltak utvikles i

første rekke gjennom fag- og temaplaner, de må kostnadssettes, og innarbeides i handlingsdel med økonomiplan for prioritering.

Mange har stilt spørsmål om hvordan samfunnsdelen kan utformes for å sikre at den blir fulgt opp i kommunens øvrige planlegging og økonomiplan. Mye av dette dreier seg ikke om samfunnsdelen som plandokument, men hvordan kommunens ledelse følger opp de vedtatte satsingsområdene, og synliggjør oppfølgingen i handlingsdel med økonomiplan.

I samfunnsdelen bør det etter ny plan- og bygningslov også gis føringer for kommunens arealpolitikk. Her kan kommunestyret gi uttrykk for ønsket utbyggingspolitikk og gi føringer for arbeidet med kommuneplanens arealdel og annen arealplanlegging.

Vega kommunes visjon i samfunnsdelen fra 2007.

Kort sagt!

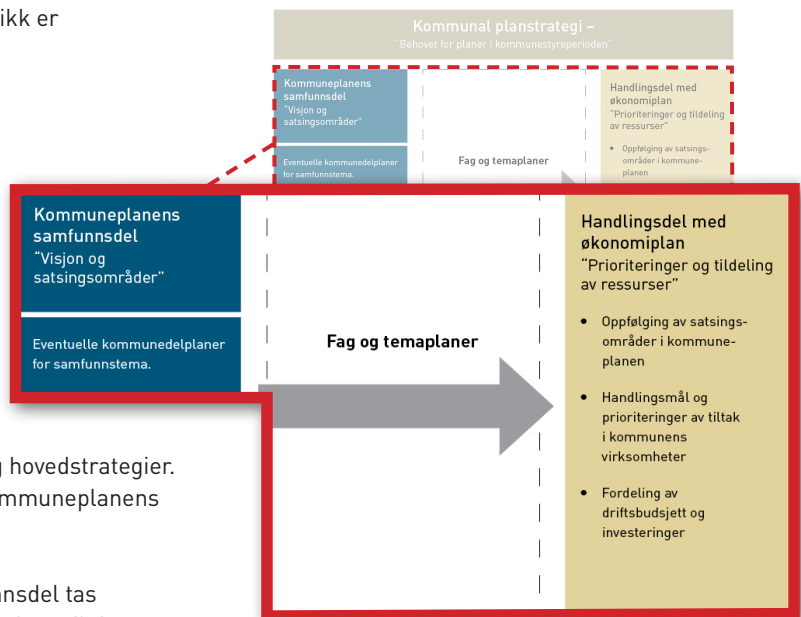
- ✓ Samfunnsdelen er en strategisk plan som bør peke ut kommunens satsingsområder. Hva skal gis særlig oppmerksomhet og ressurser de kommende årene?
- ✓ I samfunnsdelen kan det også legges føringer for kommunens utbyggingspolitikk.
- ✓ Plandokumentet bør være kort med tydelige politiske føringer.
- ✓ Kommunestyret har ansvaret for at kommunen har en samfunnsdel med tydelige føringer for kommunens utvikling og virksomhet.

6. Fra samfunnsdel til handlingsdel med økonomiplan

En vellykket kommunepolitikk er avhengig av en god sammenheng mellom politikk og økonomi. God økonomistyring gir økt politisk handlingsrom, både på kort og lang sikt. Samtidig trenger økonomistyringen klare politiske føringer for hva som er kommunestyrets satsingsområder og hovedstrategier. Disse føringene legges i kommuneplanens samfunnsdel.

I kommuneplanens samfunnsdel tas kommunens situasjon og de langsiktige samfunnstrendene opp til diskusjon. Som for eksempel utviklingstrekk knyttet til befolkning, næringsliv, innbyggernes forventninger til kommunens tjenester, skole, boligpolitikk og miljøutfordringer. Dette er også forhold som har stor betydning for kommunens økonomiske situasjon og økonomiplanlegging.

I et godt kommunalt plansystem gir samfunnsdelen føringer for arbeidet med handlingsdel med økonomiplanen. Gjør den ikke det, mister samfunnsdelen mye av sin funksjon.

Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplanen bør slås sammen

Kommuneplanen skal etter § 11-1 ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommunelovens § 44 kan inngå i handlingsdelen. De fleste kommunene som har utviklet et godt plansystem har gjort dette.

I handlingsdelen med økonomiplan bør det gis en beskrivelse av hvordan føringer i samfunnsdelen følges opp. Er handlingsdelen koblet sammen med økonomiplanen blir det generelt lettere å forstå økonomiplanen.

Samfunnsdelen må ha en kobling til økonomiplanen

- Allerede når arbeidet med samfunnsdelen begynner bør det tenkes gjennom hvordan den skal kobles til handlingsdel med økonomiplan.
- Handlingsdelen til kommuneplanen og økonomiplanen bør slås sammen.

Malvik kommunes handlingsplan med økonomiplan.

Måter å knytte samfunnsdelen og handlingsdel med økonomiplan sammen

Mange kommuner har arbeidet mye med å få til en god sammenheng mellom samfunnsdelen og den årlige rulleringen av handlingsdel med økonomiplan. Det er noen viktige prinsipper som går igjen for de som lykkes:

- Kommunens administrative ledelse er opptatt av at det skal være en sammenheng.
- Samfunnsdelen har tydelige satsingsområder og er aktuell (revidert etter behov).
- Satsingsområdene i samfunnsdelen følges opp og synliggjøres i handlings-

del med økonomiplan. Enten ved at det under tjenesteområdene synliggjøres hvordan samfunnsdelens satsingsområder følges opp med tiltak og aktiviteter, eller ved at handlingsdelen bygges opp etter satsingsområdene i samfunnsdelen.

Forslag til handlingsdel med økonomiplan skal gjøres offentlig i minst 30 dager før kommunestyrets behandling. Det er 14 dager lenger enn om økonomiplanen legges ut alene.

Synliggjør hvordan samfunnsdelen følges opp

Nedenfor er et par eksempler på hvordan samfunnsdelen synliggjøres og følges opp i handlingsdel med økonomiplan (utdrag):

3. Helse- og sosialsektoren	
3.1 Arbeidsgiverpolitikk - periodemål	
3.2 Oppfølging av kommuneplanens satsingsområde - periodemål	
3.4 Endrede forutsetninger	
3.5 Betalingssatser	
3.6 Investeringer	
4. Kultursektoren	
4.1 Arbeidsgivervirksomheten - periodemål	
4.2 Oppfølging av kommunens satsingsområder - periodemål	
4.3 Sektorens totale netto driftsramme	
4.4 Endrede forutsetninger	
4.5 Betalingssatser	
4.6 Investeringer	

5.2 OMSORG	
5.2.1 Årsrapporten for 2008 – innspel til økonomiplanen	
5.2.2 Prioriterte mål fra kommuneplanen 2007 - 2018	
5.2.3 Mål for langtidsperioden	
5.2.6 Kommentarer til utgiftsrammer pr. tenestegruppe	
5.2.7 Avgifter og egenbetaling	
5.2.8 Oversikt over personalressursar	
5.3 SAMELUNN	
5.3.1 Å	
5.3.2 Prioriterte mål fra kommuneplanen 2007 - 2018	
5.3.3 Mål for langtidsperioden	

3.2 Oppfølging av kommuneplanens satsingsområde - periodemål

5.2.2 Prioriterte mål fra kommuneplanen 2007 - 2018

5.2.3 Mål for langtidsperioden

5.3.2 Prioriterte mål fra kommuneplanen 2007 - 2018

7. Kommuneplanprosessen

De formelle hovedtrinnene i en kommuneplanprosess. En stor del av planarbeidet vil skje mellom planprogrammet er fastsatt og et planforslag behandles og legges ut til høring og offentlig ettersyn.

Planprogrammet fastlegger hvordan kommuneplanp

Alle kommuneplanprosesser skal som første del av planprosessen ha et planprogram som redegjør for hvordan planarbeidet skal gjennomføres.

Planprogrammet skal legges ut til høring og offentlig ettersyn i seks uker før det fastsettes av kommunestyret. Gjennom høringen av planprogrammet blir befolkning, organisasjoner og berørte myndigheter informert om hva planarbeidet vil dreie seg om. Samtidig kan det gis tilbakemeldinger til kommunen om viktige forutsetninger kommunen må ta hensyn til, spørsmål som bør tas opp, og særskilte utredninger som bør gjennomføres.

Det er kommunen selv som fastsetter innholdet i planprogrammet.

Planprogrammet skal legges til grunn for gjennomføringen av planarbeidet. Det er likevel ikke nødvendig å lage et nytt planprogram om planprosessen skulle kreve at innholdet i planarbeidet endres.

Innholdet i et planprogram for en kommuneplanrevisjon omfatter vanligvis:

- Om bakgrunnen og formålet med kommuneplanrevisjonen
- Forutsetninger for planarbeidet, herunder føringer fra kommunal planstrategi

Tidsbruk og medvirkning i planprosessene

Det er viktig at planprosessene ikke tar for lang tid. For lange planprosesser vil gjøre det vanskelig å ha et rullerende plansystem i kommunen. Det er heller ikke gitt at en lang planprosess gir bedre politisk forankring og medvirkning. I tillegg kan lange planprosesser trøtte ut aktørene.

Bruk høringsperiodene til medvirkning

Alle kommuneplanprosesser har krav til to høring. En for planprogrammet på minst seks uker, og en når planen legges ut til høring og offentlig ettersyn på minst seks uker.

Høringene krever prosessid, men er også viktige arenaer for medvirkning og samhandling. Det offentlige ettersynet av planforslag bør brukes til å utvikle innholdet i planen. For å få det til må ikke planen betraktes som "ferdig" når den legges ut til høring.

Legg opp til medvirkning om tema det er mulig å påvirke

Medvirkning fra befolkning, næringsliv og organisasjoner er viktig, men må tilpasses planoppgaven. Hva er det relevant å medvirke om? Ofte ligger mye fast i en kommune, for eksempel utgifter til lovpålagte ytelser, eksisterende arealbruk, statlige føringer osv. Medvirkning bør rettes mot tema kommunen i stor grad kan påvirke gjennom egen planlegging. Dette kan være tema som kommunens visjon, boligpolitikk, arealbruk, tilretteleggingsrolle for næringslivet, lokalsamfunnsutvikling mv.

Det er i alle planprosesser viktig å klargjøre hva som ligger fast og som planarbeidet ikke skal ta opp. Det er også viktig å være tydelig på at kommunestyret har et helhetsansvar og må avveie ulike hensyn mot hverandre.

rosessen skal gjennomføres

- Hovedtema planarbeidet skal ta opp for samfunnsdelen
- Hovedtema planarbeidet skal ta opp for arealdelen
- Organisering av planarbeidet, medvirkning og framdrift.
- Behovet for utredninger

Det er ikke nødvendig å lage et detaljert utredningsprogram for konsekvensutredning av arealdelen i planprogrammet. Ofte er ikke alternativ eller arealendringer i den nye arealdelen klarlagt når planprogrammet fastsettes. Mange kommuner velger derfor bare å gi en oversikt over hvilke hovedtema konsekvensutredningen vil omfatte.

Nærmere informasjon om konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel finnes i veilederen T-1493 fra Miljøverndepartementet.

Kort sagt!

- ✓ Alle kommuneplanprosesser skal startes opp med et planprogram (også om samfunnsdelen utarbeides alene).
- ✓ I planprogrammet trekkes det opp forutsetninger for planarbeidet og hvordan planarbeidet skal gjennomføres.
- ✓ Rullerende kommuneplanlegging krever at planprosessene ikke tar for lang tid. Kommunestyret bør fastsette et tidspunkt for når samfunnsdelen skal være revidert.

8. Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel består av plan-kart for hele kommunen, og kommune-delplaner for deler av kommunen som trenger særlige arealavklaringer. Kommuneplanens arealdel vedtas med rettslig bindende virkning.

Det er viktig at arealdelen holdes på et overordnet nivå og sees i sammenheng med føringer i samfunnsdelen. I samfunnsdelen kan det gis uttrykk for hva kommunen vil i arealpolitikken, uten å måtte forholde seg til arealdelens rettsvirkninger direkte. Mange kommuner velger derfor å vedta samfunnsdelen før revisjonen av arealdelen slutføres når kommuneplanen revideres samlet.

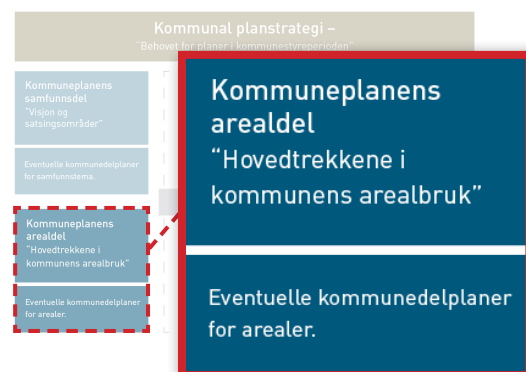
Har kommunen behov for revisjon av arealdelen for bare en del av kommunen (for eksempel for et tettsted), kan kommunedelplan brukes som verktøy.

Den nye plan- og bygningsloven har innført områderegulering som ny plantype. Områderegulering kan brukes som alternativ til kommunedelplan. Den gir grunneiere og berørte bedre rettsikkerhet (varsling ved brev når planarbeidet startes opp og klageadgang). Utredningskravene og krav til detaljering av planløsninger vil på den andre siden være høyere, og gjøre planarbeidet mer ressurskrevende.

Innsigelse og det lokale selvstyret

Innsigelse innebærer at kommunen ikke kan vedta kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan med endelig rettsvirkning. Derfor er det viktig at kommunen vurderer nasjonale og vesentlige regionale interesser i arealplanleggingen. Samtidig må berørte myndigheter ikke misbruke innsigelse som virkemiddel. Hovedregelen er at det må være synliggjort og begrunnet konflikt med nasjonal eller vesentlig regional interesse før det kan fremmes innsigelse.

Kommunestyret har som planmyndighet et viktig ansvar for å vurdere arealinnspill fra

For kommuner med svært lite byggeaktivitet for eksempel knyttet til spredt boligbygging, kan føringer i samfunnsdelen i kombinasjon med grundig enkeltsaksbehandling være en løsning som bør diskuteres med berørte myndigheter. I en del plansituasjoner kan dette være en bedre løsning framfor å legge ut store områder der det åpnes for spredt utbygging.

For å unngå konflikter og mange innsigelser er det viktig at kommunen gjennom samhandlingen med berørte myndigheter avklarer hvilke nasjonale og vesentlig regionale interesser kommunen må ta hensyn til i planarbeidet. Dette kan også være nyttig informasjon til grunneiere og andre som ønsker å komme med arealinnspill til arealdelen.

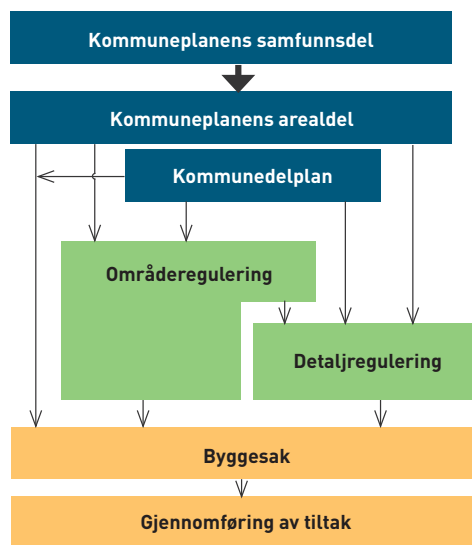
grunneiere og andre også i forhold til nasjonale og vesentlig regional interesser før arealplan legges ut til høring og offentlig ettersyn. Det kommunale selvstyret er ikke tjent med at denne vurderingen gjøres av berørte myndigheter gjennom bruk av innsigelse.

Det kan bare fremmes innsigelse til kommuneplanens arealdel, kommunedelplaner for arealer og reguleringsplaner. Det kan ikke fremmes innsigelse til kommunal planstrategi eller kommuneplanens samfunnsdel.

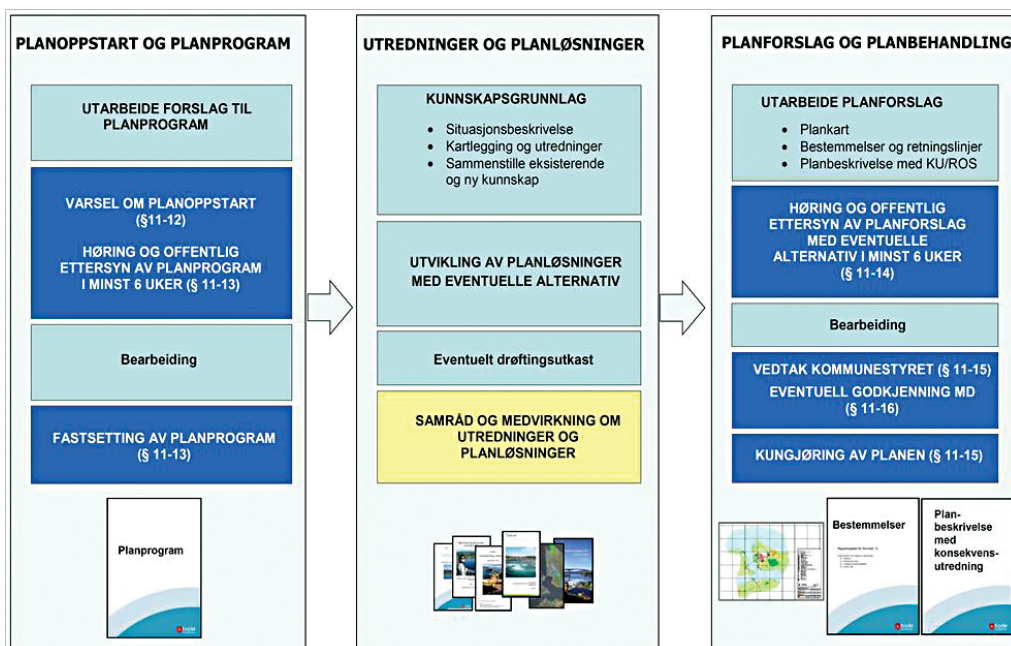

§ 11-5 Kommuneplanens arealdel

- Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen (kommuneplanens arealdel) som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Det kan utarbeides arealplaner for deler av kommunens område.
- Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene.

Figuren viser ulike veier fra kommuneplanen til gjennomføring av byggetiltak.

Hovedtrinn i planprosessen for kommuneplanens arealdel.

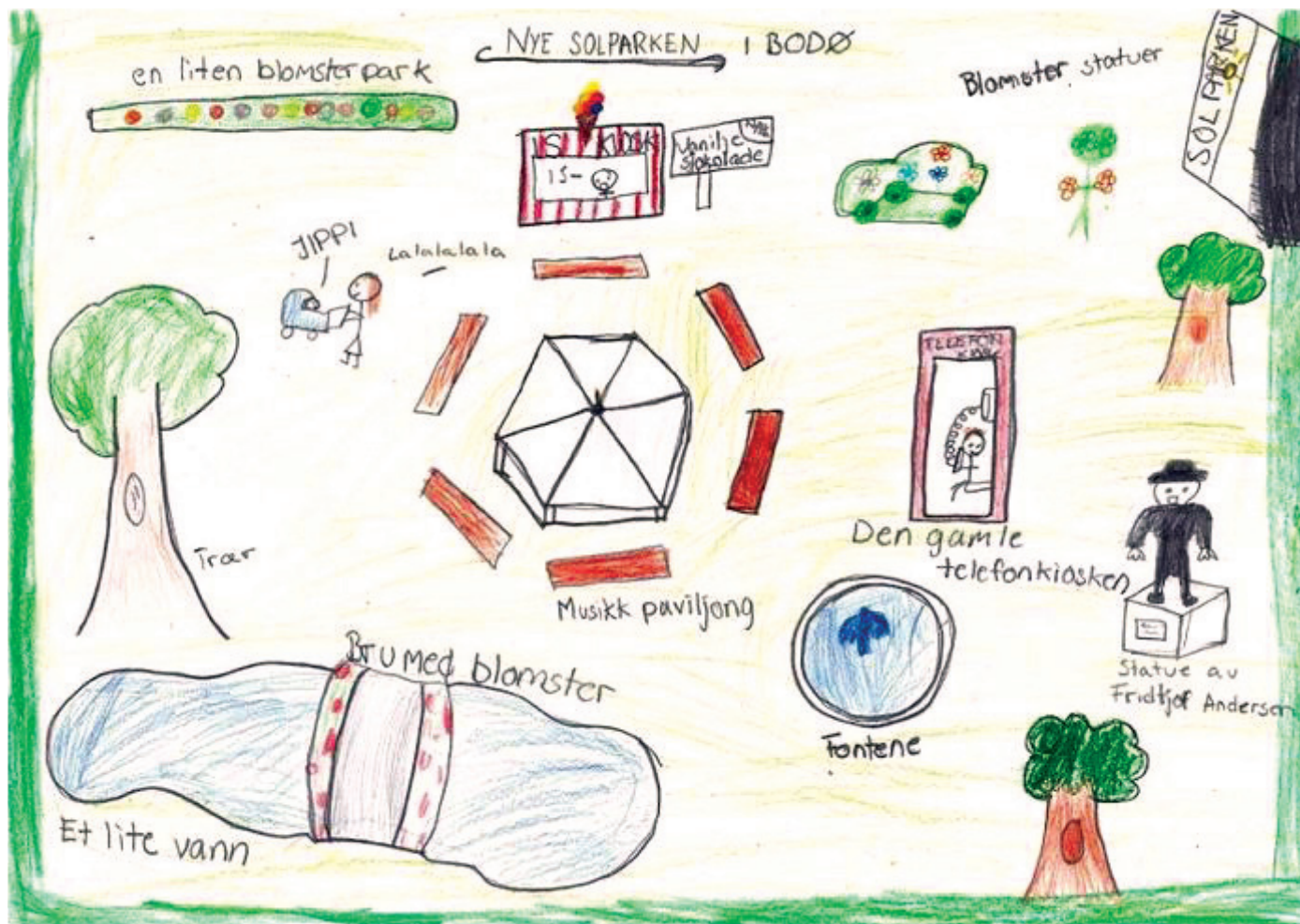
Kilde: T-1491 og Bodø kommune.

Utsnitt av kommuneplanens arealdel for Fauske kommune.

Kort sagt!

- ✓ Arealdelen skal vise hovedtrekkene i kommunens arealbruk. Den bør ikke gjøres for detaljert.
- ✓ I samfunnsdelen kan det legges føringer for kommunens utbyggingspolitikk og arealdelen bør bygge på disse
- ✓ Alle er tjent med at nasjonale og vesentlige regionale interesser blir klarlagt så tidlig som mulig i arealplanprosessene.

Øverst. Tegningen er laget av Aase Erikstad Kristiansen, Østbyen skole, som en del av prosjektet «Mini-arkitektene».

Til høyre. Planarbeid i Leif Aunes vei barnehage.

Foto: Linn Johnsen

9. Nasjonale forventninger

Kommunene har et svært omfattende sett av statlige føringer og pålegg og ta hensyn til i sin planlegging. For å gjøre det enklere for kommunene å forholde seg til dette, og fremme en bærekraftig utvikling skal Kongen etter § 6-1 i Plan- og bygningsloven hvert fjerde år utarbeide et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging.

De første nasjonale forventningene ble vedtatt ved kongelig resolusjon 24. juni 2011 og fokuserer på klima og energi, by- og tettstedsutvikling, samferdsel og infrastruktur, verdiskaping og næringsutvikling, natur - kulturmiljø og landskap samt helse, livskvalitet og oppvekstmiljø.

I forhold til kommunenes planlegging gir forventningene i første rekke en oversikt over hensyn og interesser kommunene må forholde seg til i planleggingen.

Veilederen "Nasjonale forventninger", utgitt i 2011.

Oversikt over statens forventninger til planleggingen

- De nasjonale forventningene gir en oversikt over de viktigste statlige forventningene til den kommunale planleggingen
- I Nordland legger Fylkesmannen vekt på følgende prioriterte områder:
 - Kommunene må ha et fungerende plansystem. Kommuner som mangler eller har en utdatert samfunnsdel bør prioritere dette.
 - Samfunnssikkerhet med helhetlig ROS-analyse og overordnet beredskapsplan.
 - Klarlegge folkehelseutfordringene i kommunen.
- Vektlegge jordvernet, kulturlandskap og økt verdiskaping i landbruket
- Ta hensyn til nye bestemmelser for bygging i strandsonen.
- Vekt på samordnet areal- og transport med styrking av byer og tettsteder og redusere avhengigheten av bil.
- Barn- og unge og universell utforming.
- Interkommunalt samarbeid etter behov knyttet til kystsoner, fjellområder, mineralutvinning, bo og arbeidsregioner.

Sentrale begreper

Kommunestyrets planoppgaver og planmyndighet	Kommunestyret selv har ledelsen av den kommunale planleggingen og skal sørge for at plan- og bygningslovgivningen følges i kommunen. Kommunestyret skal vedta kommunal planstrategi, kommuneplan og reguleringsplan. Kommunen organiserer arbeidet med den kommunale planleggingen og oppretter de utvalg og treffer de tiltak som finnes nødvendig for gjennomføring av planleggingen. Kommunestyret skal sikre at kommunen har tilgang til nødvendig planfaglig kompetanse. (Utdrag fra § 3-3 i plan- og bygningsloven.)
Kommunal planstrategi	Dokument der det nye kommunestyret ut fra kommunens utfordringer tar stilling til om kommuneplanen skal revideres eller ikke, og om det er andre viktige planoppgaver som skal prioriteres i kommunestyreperioden. Kommunestyret skal vedta kommunal planstrategi senest ett år etter at det er konstituert. Nedfelt som krav i § 10-1 i plan- og bygningsloven.
Kommuneplan	Alle kommuner skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel som dekker hele kommunens areal. Nedfelt som krav i § 11-1 i plan- og bygningsloven.
Kommuneplanens samfunnsdel	Kommuneplanens samfunnsdel trekker opp visjon og satsingsområder/hovedmål for kommunen som samfunn og organisasjon. Kommunen bestemmer selv hvordan samfunnsdelen skal utformes.
Kommuneplanens arealdel	Kommuneplanens arealdel er en oversiktsplan som viser hovedtrekkene i arealbruk for hele kommunen og skal bestå av plankart, planbestemmelser og planbeskrivelse. Arealdelen vedtas med rettsvirkning, og er bindende for nye eller utvidelse av eksisterende utbyggings tiltak.
Kommunedelplan	Kommunedelplan er en utdyping av kommuneplanen for tema (samfunnsområder) eller en del av kommunens areal. Eksempel på kommunedelplan for tema er kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser. Eksempel på kommunedelplan for areal er en kommunedelplan for et tettsted. Kommunedelplaner må behandles med de samme prosessreglene som kommuneplanen. Kommunedelplaner for en del av kommunens areal vedtas med rettsvirkning.
Kommuneplanprosess	En kommuneplanprosess er en planprosess som følger prosessreglene for kommuneplanlegging i plan- og bygningsloven. Kommunen må ha fulgt disse prosessreglene for å kunne vedta kommuneplanen. Prosessreglene er: • Planoppstart skal varsles.• Det skal lages et planprogram som legges ut til høring og offentlig ettersyn i minst seks uker før kommunen fastsetter det.• Forslag til kommuneplan skal legges ut til høring og offentlig ettersyn i minst seks uker.• Vedtatt kommuneplan skal kunngjøres.
Rullerende kommuneplanlegging	Rullerende kommuneplanlegging innebærer at hvert kommunestyre i begynnelsen av kommunestyreperioden går gjennom den gjeldende kommuneplanen og tar stilling til om den skal revideres eller ikke. Dette gjøres gjennom vedtaket av den kommunale planstrategien. Denne rulleringen av kommuneplanen kalles ofte fireårshjulet. I tillegg løper "årshjulet" med årlig rullering av handlingsdel med økonomiplan, årsbudsjett og årsmelding/regnskap og tertialrapporter.

Program for hvordan kommuneplanprosessen skal gjennomføres, hvilke forutsetninger som skal legges til grunn for planarbeidet og hvilke hovedspørsmål planarbeidet skal ta opp. Planprogrammet skal legges ut til høring og offentlig ettersyn i seks uker og fastsettes av kommunestyret. Kommunestyret kan delegerer denne myndigheten etter kommunelovens regler. Kommunen bestemmer selv innholdet i planprogrammet.

Medvirkning innebærer at befolkning, næringsliv og organisasjoner skal få anledning til å komme med innspill og synspunkter når det utarbeides planer etter plan- og bygningsloven. Etter § 5-1 i plan- og bygningsloven har alle som utarbeider og fremmer planforslag plikt til å legge til rette for medvirkning, særlig for grupper som ellers ikke så lett kommer til orde i planprosesser som for eksempel barn og unge. Det er likevel viktig å tilpasse medvirkning til planoppgaven slik at det ikke legges opp til medvirkning om spørsmål det i realiteten er vanskelig å medvirke om.

Fag og temaplaner omfatter planer som utarbeides innen kommunens tjenesteområder eller for særskilte tema. Fag og temaplaner er ikke planer etter plan- og bygningsloven og skal ikke behandles etter lovens prosessregler. Noen av planene er lovpålagte etter sektorlover, mens andre velger kommunen å utarbeide selv. Eksempel på fag- og temaplaner er plan for helse, rehabilitering og omsorg, plan for kvalitet i grunnskoleopplæringen, hovedplan vannforsyning og avløp og strategisk næringsplan.

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som viser hvordan kommuneplanens samfunnsdel og andre planer følges opp med tiltak. Handlingsdelen skal være innenfor kommunens økonomiske rammer. Mange kommuner slår sammen kommuneplanens handlingsdel med økonomiplanen og dette er også anbefalt i denne veilederen. Kravet om handlingsdel er nedfelt i § 11-1 og § 11-3 i plan- og bygningsloven.

Kommunestyret skal etter § 44 i kommuneloven en gang i året vedta en rullerende økonomiplan. Økonomiplanen skal omfatte minst de fire neste budsjettår, omfatte hele kommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden.

Interkommunalt plansamarbeid innebærer at to eller flere kommuner samarbeider om planoppgaver. Aktuelle samarbeidsområder er kystsoneplanlegging, energi og klimaplanlegging og samarbeid om kommuneplanlegging. Gjennom interkommunalt plansamarbeid kan det løses planoppgaver som går på tvers av kommunegrensene, og kommunene kan utnytte felles kompetanse. Plan- og bygningsloven har egne bestemmelser om interkommunalt plansamarbeid som kommunene kan bruke om det er ønskelig.

Fylkestinget er regional planmyndighet etter plan- og bygningsloven og skal vedta regional planstrategi og regionale planer.

Mål som vedtas av fylkestinget som planmyndighet. Vedtas gjennom regionale planer.

Redegjør for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer og avklarer hvilke spørsmål som skal tas opp gjennom regionale planer i fylkestingsperioden. Skal vedtas av fylkestinget senest ett år etter konstituering.

Planprogram

Medvirkning

Fag og temaplaner

Handlingsdel

Økonomiplan

Interkommunalt plansamarbeid

Regional planmyndighet

Regionale mål

Regional planstrategi

Regionalt planforum	Møteplass for å klarlegge statlige, regionale og kommunale interesser i arbeidet med regionale og kommunale planer. Administreres av fylkeskommunen.
Nasjonale mål	Staten har gjennom stortingsmeldinger og rundskriv lagt en rekke nasjonale mål for planleggingen i kommuner og fylker. Målene gjelder mange samfunnsområder, og kan for eksempel i arealplanleggingen stå i konflikt med hverandre.
Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging	Gir en oversikt over interesser og oppgaver regjeringen mener det er viktig at fylkeskommunene og kommunene fokuserer på i planleggingen i denne kommune- og fylkestingsperioden for å bidra til gjennomføring av gjeldende nasjonal politikk. Skal etter § 6-1 i plan- og bygningsloven vedtas en gang hvert fjerde år. De første nasjonale forventningene ble vedtatt ved kongelig resolusjon 24. juni 2011.
Kommunenes ansvar	Kommunen har ansvar for å ivareta både lokale, vesentlig regionale og nasjonale hensyn og interesser i planleggingen.
Innsigelse	Dersom det i en arealplan fremmet av kommunen er konflikt med nasjonal eller vesentlig regional interesse, kan berørt statlig myndighet eller fylkeskommunen fremme innsigelse. Innsigelse innebærer at kommunen ikke kan vedta arealplanen med endelig rettsvirkning. Innsigelse kan fremmes til kommuneplanens arealdel (kommunedelplan for areal) eller reguleringsplan.

Fylkesmannen i Nordland har – sammen med Helgeland regionråd, Nordland fylkeskommune og Kommunesektorens organisasjon – invitert kommunene i Nordland til et samarbeid om kommunal planstrategi og rullerende kommuneplanlegging. Formålet har vært å etablere en lærings- og erfaringsarena for kommuneplanlegging og å sammenfatte resultatene i gode råd tilpasset behovet i Nordland.

Den nye plan- og bygningsloven har flere grep for å gjøre kommuneplanleggingen bedre og mer tilpasset kommunenes behov. Kommunal planstrategi er innført som et verktøy for det nye kommunestyret til å vurdere kommunens planbehov i kommunestyreperioden, og ta stilling til om kommuneplanen skal revideres eller ikke. Kommuneplanens samfunnsdel er tydeliggjort som kommunens viktigste overordnede plan, og det er lagt vekt på god kobling til handlingsdel med økonomiplan.

Kommuneplanleggingen er et viktig verktøy for det lokale folkestyre og kommunen som organisasjon og samfunn, men planleggingen må være rullerende og tilpasset de enkelte kommunenes behov. I denne veilederen er ambisjonen å gi gode råd for hvordan det kan gjøres i praksis.

Som en del av arbeidet med veilederen er det gjennomført tre tematiske samlinger med bred deltagelse fra kommunene i Nordland. Samlingene har vært gjennomført av Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune med bistand fra Asplan Viak AS. Det foreligger tre temarapporter fra samlingene.

Denne veilederen gir råd og anbefalinger med bakgrunn i faginnlegg og diskusjoner fra samlingene. Den bygger på erfaringer fra kommunene i Nordland med inspirasjon fra kommuner i andre deler av landet.